

Elekt®onski bilten

EKOLOG

Godina II Brojevi 15 i 16 April, Maj 2009

ISSN 1800-7031

Glasilo za buđenje građanske svijesti i širenje ekološke misli

WE ARE WATCHING YOU

FOTO ZAPIS: Rijeka Bistrica - Pogled sa Gordinog mosta

ZA ŽIVOT U ZDRAVOM OKRUŽENJU

Pokrovitelj broja

Eko prijatelji

Fond za aktivno građanstvo

Copyright © 2009 NGO OZONE

RIJEČ UREDNIKA

Piše:
Aleksandar Perović

Poštovani prijatelji, sama pomisao na izgradnju nuklearne elektrane na albanskoj obali Skadarskog jezera, po meni, djeluje zaista upozoravajuće, sigurno u toj mjeri da obavezuje, makar, na pripravnost i osmišljavanje mehanizama eventualnog protesta. Naravno, ukoliko susjedna država(e) otpočne sa realizacijom ovog svojevrsnog ataka na prirodu i građane. I svoje i zemalja u okruženju.

Stoga nikako ne shvatam veoma malu zainteresovanost javnosti u Crnoj Gori za ovu temu, pogotovo ako se uzme u obzir ozbiljnost problema sa kojim bi se suočila prva ekološka država na svijetu. Tu ne mislim na ugožavanje ustavom potvrđenog opredjeljenja, niti na obesmišljavanje strategije održivog razvoja. Mislim na neke druge stvari. Recimo na bezbjedonosni aspekt. Pa zar Balkan nije dovoljno dugo bio „bure baruta“? Ili bi možda trebalo da „napredujemo“ u „bure radioaktivnog otpada“ da bi jednom za svagda uništili svoj dio planete? Ili možda neki drugi? Tradicionalno razvijene kriminalne veze i blizina nuklearke, uz nasledan talenat za sivu ekonomiju, sigurno ne obećavaju

ružičastu budućnost na ovim prostorima. Ali otvaraju mogućnosti za „prekograničnu saradnju“ kriminalnih klanova i enormno bogaćenje pojedinaca i grupa koji u, na primjer, ekoturizmu ne prepoznaju slične uslove. I za to im nijesu potrebna sredstva iz IPA fondova. Ni preporuke Evropske komisije. Dovoljna je razvijena teroristička mreža. I više nego dovoljna...

Kada smo već kod umrežavanja, istakao bih da su ekološke nevladine organizacije u Crnoj Gori odavno prepoznale neophodnost stvaranja širokog fronta ekoloških aktivista iz civilnog sektora kao preduslov za postizanje konkretnijih rezultata. Problem je što ne postoji dovoljna energija da se ideja sprovede u djelo. Ili ne postoji dovoljno nevladinih organizacija koje zaista djeluju na polju zaštite životne sredine? Ništa nije nemoguće. Prisustvujući jednom od seminara saznao sam da je u Crnoj Gori indetifikovano oko 150 NVO kojima je primarna djelatnost zaštita i unapređenje životne sredine. Prateći rezultate konkursa za raspodjelu sredstava NVO sektoru, pogotovo onih koje raspisuje Komisija za raspodjelu sredstava od djela prihoda od igara na sreću i Komisija Skupštine CG, primjećujem da ih ima mnogo više. Makar na papiru. Neupućen čovjek bi pomislio da je u Crnoj Gori ekološka svijest na zavidnom nivou a aktivizam na još većem. A u stvarnosti potpuno drugačija slika. Bolje reći nijemi film. I to u sivoj boji!

Da sve ne bi bilo tako sivo, nekoliko riječi i o crnim eko tačkama u gradu kojeg su godinama promovisali čelik i pivo. Nakon mjesec dana obustavljanja proizvodnje u Čeličani, usled nedostatka sirovine, Nikšićani su osjetili veliku promjenu u kvalitetu vazduha. Naravno nabolje. Ipak vazдушna idila je okončana veoma brzo, a iz dimnjaka najvećeg aerozagađivača u najprostranijoj opštini u Crnoj Gori, opet kuljaju neprečišćeni gasovi. Radi javnosti, podsjećam da se bliži početak željno iščekivanog „trećeg kvartala“ u kome je najavljen početak postavljanja filtera na elektrolyčnim pećima u Čeličani. I da je vrijeme da se svi ponovo aktiviramo svoja „watch dog“ čula. Možda i da osmislimo neku rezervnu varijantu?!

Pivara „Trebjesa“ je počela da realizuje projekat „Reciklaža nije gnjavaža“ koji je namjenjen osnovcima. Rizikujući da budem neshvaćen, mislim da Ministarstvo prosvete i nauke ne bi smjelo dozvoliti proizvođačima alkoholnih pića da ni na ovaj način „uđu“ među djecu u tom uzrastu, osim ako, kao produkt zabave nešto starijih uzrasta, nije prepoznat problem gomilanja limenki i plastičnih flaša od piva u školskim dvorištima, pa zbog toga treba djelovati preventivno. Glavni turistički inspektor Vučeković je konstatovao da se u Nikšiću maloljetnicima ne sipa piće u kafićima, stoga predlažemo Pivari da se priključi našoj akciji čišćenja korita i obale rijeke Bistrice u koju direktno ispušta svoje otpadne vode i edukuje građane o njihovoj štetnosti. To bi ipak bilo mnogo korisnije za sve, pogotovo što su se u INBEV-u obavezali za rešavanje ovog problema.

Za kraj, ukazaću i na krajnje negativnu tradiciju izgradnji nuklearke u blizini državnih granica, kako bi voda iz reaktora brzo oticala na tuđu teritoriju. O povezanosti zagađenja rijeke Bistrice i Skadarskog jezera, još će biti riječi. O povezanosti nuklearke i kriminala nadam se da više neće.

OZONE NEWS

ANKETA O EKOLOŠKIM PROGRAMIMA POLITIČKIH PARTIJA

Nikšić- Udruženje građana „OZON“ Nikšić je u predizbornom periodu sproveo anketu, na uzorku od 115 punoljetnih građana Nikšića, koja je imala za cilj ispitivanje poznavanja ekoloških djelova programa političkih partija, uticaja kvaliteta ponuđenih rešenja na opredjeljenje građana, kao i da li građani prate najavljena rešenja i da li su zadovoljni kako mediji prate preizborna obećanja koja se tiču zaštite i unapređenja stanja životne sredine. Rezultati ankete su objavljeni nakon saopštavanja konačnih izbornih rezultata, a odgovori su najbolja poruka zainteresovanim stranama koliko je zaštita životne sredine važna građanima Nikšića, prilikom njihovog opredjeljenja kome će dati svoj glas.

NVO „OZON“ smatra da bi sve političke partije trebale da izvuku pouku iz rezultata ankete i u budućem periodu što je više moguće unaprijede ovaj segment svojih programa, pogotovo što preko 96 % anketiranih smatra da političke partije u svojim predizbornim aktivnostima treba da ponude i konkretne akcione planove za rešavanje postojećih ekoloških problema u našem gradu.

Anketa ukazuje i na želju građana da se mediji sa povećanim intezitetom bave izvještavanjem o ekološkim temama, što bi trebalo da pomogne urednicima prilikom osmišljavanja programskih šema i davanju prioriteta.

NVO „OZON“ je veoma zadovoljna činjenicom da je preko 3/4 anketiranih građana odgovorilo da kvalitet ekoloških programa u izvjesnoj mjeri ili mnogo utiče na njihovo konačno opredjeljenje, kao i da preko 63% prati ostvarivanje predizbornih obećanja, što ukazuje na napredak i sazrijevanje ekološke i građanske svijesti i smanjuje mogućnost eventualne zloupotrebe ekoloških problema u predizbornim kampanjama.

Udruženje građana „OZON“ Nikšić je čestitalo izborne rezultate svim političkim partijama koje su ušli u nikšićki parlament i apelovalo na sve odbornike da zajedno doprinesu unapređenju stanja životne sredine u najprostranijoj opštini u ekološkoj državi Crnoj Gori.

Konkurs „SAČUVAJMO NAŠU PLANETU“

Nikšić- Služba menadžera opštine Nikšić i Udruženje građana „OZON“ Nikšić, u cilju obilježavanja 22. aprila-Dana planete Zemlje, raspisali su Konkurs za izbor najboljih literarnih i likovnih radova na temu „Sačuvajmo našu planetu“, za eko sekcije lokalnih osnovnih škola.

Na konkursu je učestvovalo 10 nikšićkih osnovnih škola.

Za najkreativniju grupu u obje kategorije izabrana je eko sekcija V razreda O.Š. „Olga Golović“ - „Prijatelji planete“ Pored njihovih radova izabrani su: pastel Dražena Vujačića, učenika OŠ „Jagoš Kontić“, crteži Andrije Perovića, Andree Marojević i Anđele Prodanović iz OŠ „Ratko Žarić“, Luke Utješinovića i Dženite Kojčin iz OŠ „Luka Simonović“, Anđele Mirković i Nebojše Raškovića iz OŠ „Dušan Bojović“, Danijele Simanić iz OŠ „Ivan Vušović“, Jelene Pejović iz OŠ „Janko Mićunović“ i Uroša Mijuškovića iz OŠ „Milija Nikčević“, kao i priča Anastasije Višnjic iz OŠ „Mileva Lajović-

Lalatović”.

U žiriju za izbor likovnih radova bili su akademski slikari Ilija Nikčević i Mićo Kadović, kao i Aleksandar Perović, ispred organizatora konkursa.

Literarne radove su ocjenjivale istaknuta književnica, profesorica Gordana Sarić i Milijana Kovač iz Službe menadžera Opštine Nikšić.

Kao jednu od nagrada, koja je imala promotivni karakter, NVO „OZON” je na svom štandu na Sajmu ekologije u Budvi, na Dan planete Zemlje, organizovala postavku nagrađenih likovnih radova. Posjetioци Sajma su imali priliku da se uvjere u kreativnost nikšićkih osnovaca, što je i bio jedan od osnovnih ciljeva konkursa.

„Prijatelji planete” su u svojoj školi takođe napravili postavku radova, što će nadamo se dodatno animirati njihove drugove da učestvuju u sličnim konkursima.

Nagrada koja je imala edukativni karakter bila je posjeta nacionalnom parku Skadarsko jezero, organizovana 19. maja tekuće godine.

Nagrađeni učenici, koji su uključeni u eko sekcije svojih škola, imali su priliku da se upoznaju sa Centrom za posjetioce na Vranjini i saznaju osnovne informacije o nacionalnim parkovima.

Posjeta Skadarskom jezeru, sem informativnog imala i edukativni karakter, a organizatori su odabrali termin kako bi se dao doprinos obilježavanju još jednog važnog ekološkog datuma 22. maja – Međunarodnog dana biodiverziteta.

I rukovodstvo J.P. Nacionalni parkovi Crne Gore dalo je doprinos ovoj posjeti nikšićkih osnovaca obezbijedivši povoljnije finansijske uslove za učenike i nastavnike koji su ih vodili. Ispred organizatora, vođa puta je bio Milan Korać iz Službe za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić.

Po povratku u Nikšić, nagrađenim učenicima uručene su i diplome.

Konkurs je organizovan kao dio implementacije Lokalnog ekološkog akcionog plana (LEAP), a od najmlađih sugrađana se očekuje da budu važan partner u ekološkoj edukaciji odraslih i daju doprinos širenju ekološke misli u jednoj od najzagađenijih sredina u prvoj ekološkoj državi.

Mediji su pokazali veliko interesovanje za Konkurs i za početak implementacije LEAP-a, što ukazuje na neophodnost povećanja inteziteta edukativnih aktivnosti.

Organizatori će uložiti napore da ovaj namjenski konkurs postane tradicionalan.

Nikšićki osnovci u NP „Skadarsko jezero”

Foto: Milan Korać

XV SAJAM EKOLOGIJE – Budva 2009

Budva – Udruženje građana „OZON” Nikšić učestvovalo je na XV Sajmu ekologije, koji se od 22-24. aprila održao u Budvi. Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine omogućilo je učešće za nevladine organizacije koje su potpisale sporazum o saradnji.

Uoči otvaranja sajma, 21. aprila, održan je Nacionalni konsultativni seminar „Organizacije i informisanje civilnog društva, politički dijalog i saradnja na planu nacionalnih reformi za zaštitu životne sredine u kontekstu proširenja EU”, koga je na predlog Evropske komisije, organizovala **A.R.S. Progetti**. Sastanku su pored organizatora, prisustvovali predstavnici Ministarstva turizma i zaštite životne sredine, Agencije za zaštitu životne sredine i nevladinih organizacija Društvo mladih ekologa Nikšić, FORS Montenegro i Udruženja građana „OZON” iz Nikšića. U kolegijalnom razgovoru u kome su prezentovani ostvareni rezultati i dosadašnja iskustva i istaknuta međusobna očekivanja od zainteresovanih strana, došlo se do zaključka da su 5 prioriteta stvari na čijem poboljšanju je potrebno raditi: komunikacija, strategija, partnerstvo, vizija i konkretna akcija na terenu. Učesnici su imali priliku i da saznaju o načinu djelovanja ekoloških NVO u EU, kroz prezentaciju o holandskoj NVO Milieukontakt International, koju je uradio njihov regionalni projekt menadžer Chris Van de Sanden.

Zaključak NVO „OZON” je da osim nedopustivo malog interesovanja ekoloških NVO za ovaj sastanak, ostaje utisak da da nista „novo” nije primjećeno, već su se opet nametnule iste stavke koje su već indetifikovane kao prepreka u ostvarivanju konkretne saradnje i unapređenja ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori. Ipak, prisustvo NVO sektora na ovakvim sastancima moralo bi biti u opisu aktivnosti onih organizacija koje imaju šta da kažu i na šta da ukažu.

Drugog dana Sajma uslijedile su aktivnosti na štandu. NVO „OZON” je za tu priliku sem promo materijala projekata „Zelena agenda Crne Gore” i „Čišćenje djela korita i obale rijeke Bistrice”, omogućila posjetiocima da urade praktičnu vježbu „Ekološki otisak” i saznaju koliko je to naših planeta potrebno za način života koji sami vode. Vježba je naišla na veliko interesovanje posjetioca a ekipa NTV „Montena” je ovu aktivnost Ozona predstavila u svom programu.

Kao gosti NVO „OZON” na štandu su svoje projekte predstavili i naši partneri, Milieukontakt International – Zelena agenda Crne Gore, Agencija za lokalnu demokratiju-Zelena agenda Nikšić, Služba menadžera Opštine Nikšić – Lokalni ekološki akcioni plan a posjetiocima je podijeljena brošura „Eko politika” koju su uradile kolege iz Društva mladih ekologa Nikšić. Poseban doprinos dao je najmlađi član Ozona Andrej Korać, koji je aktivno učestvovao u djeljenju promotivnog materijala.

Pošumljavanje Vojnika

Nikšić – Predstavnici nikšićkih ekoloških nevladinih organizacija Društva mladih ekologa Nikšić i Ozona, podržali su akciju Ministarstva turizma i zaštite životne sredine „Ova zemlja nam je dom” i učestvovali u pošumljavanju Vojnika, 25. aprila 2009. godine.

U akciji su, između ostalih, učestvovali i Služba za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić, Turistička organizacija Nikšić, Služba zaštite, Komunalna policija, JKP, Vojska, kao i izvjestan broj građana. Naročit utisak su ostavili zaposleni u javnom servisu RTNK koji su bili veoma aktivni, kako u medijskom djelu, tako i u konkretnom radu na terenu.

Nikola Jovović (DMEN) i Aleksandar Perović (OZON) u izjavama za RTNK pozvali su građane da u budućnosti masovnije podrže ovakve aktivnosti, a nadležne institucije da sprovede nenamjensku sječu i prodaju drveća.

Dalo se primjetiti da je u pošumljavanju Vojnika, koji se nalazi na tromeđi opština Nikšić, Šavnik i Plužine i zauzima 1% teritorije Crne Gore, izostala podrška javnih ličnosti i ekoloških aktivista.

Iako su u akciji učestvovali ljubitelji prirode, nakon prvih kapi kiše na terenu su ostali samo pripadnici Vojske, koji si i uradili najveći dio posla. I veliki broj nezasađenih sadnica...

Nadamo se da tako nije ostalo, odnosno da su sadnice zasađene na lokacijama na kojima je bilo predviđeno. Takođe se nadamo da će buduće akcije biti mnogo posjećenije.

GRADANSKE INICIJATIVE

Stop alkoholu za maloljetnike

Nikšić- Nikšićke nevladine organizacije Preporod, Alfa Centar i Ozon pozdravile su najavu glavnog turističkog inspektora Boža Vučkovića da će početi sa velikom akcijom kontrole ugostiteljskih lokala na području cijele Crne Gore u cilju suzbijanja nezakonitog točenja alkohola mladim ispod 18 godina.

Kao organizacije koje u svojim aktivnostima, sa različitih aspekata, ulažu velike napore na edukaciji mladih o pogubnosti narkotika, alkohola, duvana, kockanja smatraju da bi se u ovoj akciji morale obuhvatiti i trgovački objekti koji prodaju alkoholna pića i cigarete, kao i kockarnice i kladionice, ukoliko se zaista želi postići pomak u ovoj oblasti i zaštititi interesi mladih ljudi.

Smatramo da bi nadležne institucije trebale da povećaju i intezitet edukativnih kampanja, jer mladi treba sami da shvate negativne efekte alkohola, duvana, narkotika, kockanja, kao i posledice bolesti zavisnosti za čitave porodice.

Osvijetlite Nikšić

Nikšić- Nakon što su zbog neplaćenog računa ulice Nikšića nekoliko dana bile u mraku, nevladine organizacije Alfa centar i Ozon, saopštenjem za javnost pozvali su nadležne u Elektroprivredi Crne Gore da osvijetle grad kako bi spriječili eventualne neprijatnosti kojima bi mogli biti izloženi građani Nikšića i njihova imovina.

„Koliko god se trudili da razumiju, opravdaju ili ne opravdaju ovakvo stanje, građani Nikšića ne mogu da sakriju negodovanje i revolt ovakvim ponašanjem. Pogotovo ako se zna da su plaćanjem računa najvećih potrošača (i zagađivača) građani, drugog grada, ali ne i reda, po broju stanovnika u prvoj ekološkoj državi, godinama doprinosili uspješnosti poslovanja privrednog giganta, što ova kompanija svakako jeste” – poručuje se u saopštenju.

Već iduću noć su upaljene ulične sijalice, koje su gorele i u toku cijelog sledećeg dana. Lokalna uprava je uplatila jedan dio duga, a možda je EPCG, kao nagradu, častila Nikšićane i dnevnom rasvjetom. O energetskej efikasnosti važno je pričati. Praksa je sasvim nešto drugo.

Obilježen Dan Evrope

Nikšić- U organizaciji Alfa centra, a uz podršku Fonda za aktivno građanstvo (fAKT) iz Podgorice, na nikšićkom glavnom trgu obilježen je Dan Evrope.

U muzičkom djelu programa, simbolično nazvanog „Pogurajmo Nikšić u Evropu”, učestvovala su plesne grupe Akord i Matriks i Varadero bend.

Svečanost su podržali i „Priatelji planete”, eko sekcija OŠ „Olga Golović”, učenici mlađih razreda iste škole koji su priredili maskenbal, kao i nikšićke nevladine organizacije Ozon, Preporod, Agencija za lokalnu demokratiju, Agro grupa, Razvojni resurni centar, koje su okupljenim građanima podijelili promotivni materijal.

Udruženje građana „OZON” Nikšić je, na hepeningu „Pogurajmo Nikšić u Evropu” promovisalo projekat „Zelena agenda Crne Gore” koji se realizuje u Nikšiću, Mojkovcu i Ulcinju.

Poseban detalj je bio promo flajer manifestacije na kome je bila poruka „Pamtite svoje matursko veče”, apel maturantima da ne voze posle matures proslave i pod dejstvom alkohola. U saradnji sa udruženjem „Maxi Taxi” obezbijeden je popust od 50% za vožnje po završetku maturske večeri.

Ovu aktivnost Alfa centra podržali su i Uprava policije Područna jedinica Nikšić, turistička agencija „My travel”, lokali De Bova i Jazz club i „Maxi Taxi”.

Obuka za nastavni kadar Srednje stručne škole i servisere uređaja koji sadrže CFC

Nikšić- Kancelarija za ozon, koja sada funkcioniše u okviru Agencije za zaštitu životne sredine, u okviru projekta „Plan konačne eliminacije hloroflorougljovodonika (CFC)” održala je dvodnevni seminar u Srednjoj stručnoj školi u Nikšiću. Plan predviđa uvođenje sistema rekuperaciju i recikliranje rashladnih fluida, koji će omogućiti Crnoj Gori da i posle 1. januara 2010. godine, održava i servisira uređaje koji sadrže CFC supstance, a koji još uvijek nisu povučeni iz upotrebe. Ciljna grupa su bili nastavni kadar Srednje stručne škole i serviseri klima uređaja.

U uvodnim prezentacijama šefica kancelarije Tatjana Đurčević je prisutne upoznala sa karakteristikama ozonskog omotača i problemima koji ga ugrožavaju, stavkama iz Montrealskog sporazuma i domaćom zakonskom legistlativom iz ove oblasti. Posle toga je uslijedio praktični dio seminara.

Učesnici su bili veoma zainteresovani i za zakonsku proceduru a neki su iznijeli i konkretne predloge. Na primjer da se zabrani uvoz uređaja koje sadrže supstanse koje ugrožavaju ozonski omotač, jer je razlika u nabavnoj cijene između njih i ekološki prihvatljivih gotovo zanemarljiva.

Prisutnima su podjeljeni i korisni materijali u štampanom i elektronskom izdanju a Srednja stručna škola je dobila vrijedan uređaj koji će koristiti za obuku svojih učenika.

Udruženje građana „OZON” Nikšić je podržalo i ovu aktivnost Kancelarije za ozon, a posebno raduje intresovanje serviseri za obuku.

Tanja Đurčević je najmlađe članove NVO „Ozon” obradovala slikovnicama o Oziju, trećem broju koji je štamovala Kancelarija za ozon.

EKO REPORTAŽA

Nikšić – Na nekoliko lokacija u Riđanskim rupama, nekadašnjoj najvećoj divljoj deponiji u Nikšiću, ogorčeni mještani su postavili ručno napravljene „info“ table. Riđanske rupe su nekada bili mjesto gdje su završavali stari frižideri, šropeći, televizori, mašine za veš, zatim leševi životinja, kože...

Iako je odavno zvanično zabranjeno odlaganje smeća na ovom prostoru, koji se nalazi u neposrednoj blizini nikšićkih akumulacija, Vrtačkog i Slanog jezera, nesavjesni pojedinci se i dalje drže starih navika i izbacaju nepotrebne stvari odmah pokraj puta. Zato ne čudi što su se mještani odlučili na ovakav vid građanske inicijative. Jedino što bismo sugerisali nepoznatom autoru je da umjesto majmunu, koji sigurno ne baca smeće u Riđanskim rupama, poruku adresira, recimo na štetočinu, jer je to mnogo adekvatnije.

☹️ **Da nije tužno bilo bi smješno** 😊

„Nakon povlačenja vode u rijeci Sitnici, kese su isplivale kao ukrasi na jelci”(?!)

Ovim „hit” poređenjem glavna komunalna inspektorka, glavnog grada prve ekološke države na svijetu, pokušala je u emisiji „Robin Hud” opisati stanje korita rijeke Sitnice. Koliko je uspjela gledaocima približiti problem, to ne znamo, ali ovakve izjave sigurno ne djeluju obećavajuće, zar ne?

U nedostatku fotografija korita rijeke Sitnice, na primjeru Bistrice ćemo pokušati približiti stanje korita naših vodotoka. Sami prosudite da li ovo liči na ukrase za jelku. Možda jedino u nekom horor filmu?!

Partner za medijsku promociju projekta

www.greenagenda.net/montenegro

FORUM ZELENA AGENDA

Nikšić - U organizaciji Agencije za lokalnu demokratiju, u maloj Sali Hotela „Onogošt“, održan je Forum „Zelena agenda“ na kome su učestvovali predstavnici organizacija i radnih grupa koje sprovode ovaj projekat u Nikšiću.

Nakon što su koordinatori predstavili članove radnih grupa, dosadašnje aktivnosti i pilot projekte, u konstruktivnom razgovoru koji je uslijedio i u kome je učestvovala većina prisutnih bilo je riječi oko organizacije predstojećih projektnih aktivnosti kao i o poteškoćama sa kojima se susreću radne grupe.

Najavljena je izrada Nacionalne platforme, koja je zamišljena kao kodeks ponašanja nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i unapređenjem životne sredine, a koja bi sačuvala vrijednosti Zelene agende.

Veliki doprinos su dali učenici eko sekcije O.Š. „Olga Golović“ obučeni u majce i kape sa natpisom „Prijatelji planete“ koji su podijelili promotivne letke građanima.

Pilot projekat: Pošumljavanje dijela dvorišta O.Š. „Dušan Bojović“ Župa Nikšićka

Nikšić - Radna grupa „Ljudski resursi“ u okviru pilot projekta: „Pošumljavanje dijela dvorišta O.Š. „Dušan Bojović“, koja se nalazi u Župi Nikšićkoj, 16. aprila 2009. godine, sprovela je akciju pošumljavanja školskog dvorišta. Tom prilikom su učenici svih devetih razreda, zajedno sa svojim roditeljima i nastavnicima škole, zasadili 1.100 sadnica smrče, jele i tuje i to duž dvije strane dvorišta. Sadni materijal je dobijen donacijom Šumskog preduzeća Pljevlja, Područna jedinica Nikšić. Akciju su hranom i sokovima podržali sponzori iz Nikšića i Župe.

Pripremila: Vesna Radulović

Projekat: Čišćenje dijela korita i obale rijeke Bistrice

Nikšić - Projekat „Čišćenje dijela korita i obale rijeke Bistrice“ koga realizuje Radna grupa „Prirodna bogatsva i resursi“, osnovana u okviru „Zelene agende“, u saradnji sa Službom menadžera Opštine Nikšić, holandskom nevladinom organizacijom Milieukontakt International i Udruženjem građana „OZON“ Nikšić, a uz finansijsku podršku Fonda za aktivno građanstvo (**FAKT**) iz Podgorice i Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije, ušao je u fazu kada je bilo neophodno uraditi ispitivanje terena kako bi se došlo do održivog plana za njegovu uspješnu realizaciju.

S obzirom na nizak nivo Bistrice tim Ozona je uspio da analizira stanje samog korita rijeke i njenih obala i indetifikuje više vrsta otpada, kako bi se imala predstava sa čim će se suočiti ljudi koji budu učestvovali u samoj akciji čišćenja i spremi strategija za pravilno uklanjanje nagomilanih otpadaka. Sem čvrstog otpada iz domaćinstava, u koritu Bistrice uočen je i životinjski otpad, otpadna motorna ulja, elektronski otpad...

NEKA BUDE BISTRA!!!

Projekat „Čišćenje dijela korita i obale rijeke Bistrice“ je veoma dobro medijski promovisan. Pored više članaka u najtiražnijim dnevnim novinama „Vijesti“ i „Dan“, predstavljanja aktivnosti na nekoliko radio stanica, između ostalih i državnom javnom servisu RTCG, o projekat je predstavljen i u jednoj od najgledanijih emisija na RTNK „(Ne) Kultura življenja“, koja postaje kulturna ekološka emisija na lokalnom javnom servisu, kao i na TV „Vijesti“ u jutarnjem programu „Boje jutro“ i na informativnoj emisiji, u „udarnom“ terminu od 18 h i 30 min.

Bez velike medijske podrške teško je očekivati dugoročne rezultate i masovniju podršku samih građana, s toga raduje što su predstavnici medija bili spremni da izađu na teren kako bi što je moguće bolje prenijeli stvarnu sliku korita i obale najzagađenije nikšićke rijeke. Nadamo se da će mediji nastaviti da podržavaju ovaj projekat. Slijedeće projektne aktivnosti su štampanje edukativne brošure i organizovanje radionica sa eko sekcijama osnovnih škola i predstavnicima mjesnih zajednica koje gravitiraju uz korito rijeke Bistrice, kako bi se u što većoj mjeri edukovali građani i povećale šanse za dugoročne rezultate projekta. Završna akcija čišćenja će se realizovati u zavisnosti od vremenskih uslova a NVO „OZON“ će pokušati da animira što veći broj ekoloških aktivista da učestvuje u ovom za cijeli grad važnom projektu.

Od lokalne samouprave i privrednih subjekata očekuje se stručna i finansijska podrška kako bi projekat bio realizovan na način koji će biti zadovoljavajući.

Pripremio: OZON tim

Eko anegdota

Tokom tehničke pripreme za snimanje priloga o zagađenosti rijeke Bistrice, za potrebe TV Vijesti, u kojem je učestvovao i predstavnik NVO „OZON”, Aleksandar Perović, fascikla sa podacima o projektu „Čišćenje dijela korita i obale rijeke Bistrice” i naslovnicom dvobroja Ekologa koga čitate, pikirala je, zahvaljujući vjetru, sa ograde pravo u centralni dio deponije koja se nalazi ispod Gordinog mosta.

Iako se material, na kome se vidio natpis „BISTRICA NAŠA BISTRA RIJEKA”, nalazio na teško dostupnom mjestu, tik pored odbačene životinjske kože koja je širila veoma neprijatan miris, reporter TV Vijesti, Darko Bulatović, izveo je akciju „spašavanja”, a direktor Ozona je fotografijom zabilježio taj podvig.

Pilot projekat: Turistička valorizacija Zabrana Kralja Nikole

Nikšić - Radna grupa ekološko-turistički lokaliteti je dana 07.05 2009 odradila aktivnosti na terenu u sklopu pilot projekta, „Turistička valorizacija Zabrana Kralja Nikole”. Postavljene su četiri informacione table na putu od Nikšića prema izletištu Zaban. Table su postavljane uglavnom na raskrsnicama kako bi obavještavale o postojanju ovog turističko-ekološkog lokaliteta i ukazivale na njegov pravac. Tabla na ulazu u Zaban daje više podataka o ovom lokalitetu, kao što su: da je to prirodni kompleks predložen za posebnu zaštitu od opštinske službe za zaštitu životne sredine, veliko bogatstvo flore i faune, izuzetna očuvanost postaglacialnih oblika reljefa u vidu glacijalnih valova, obilje pitke vode, posebne ambijetalne i pejzažne vrijednosti. Ovu akciju posebno su pohvalili mještani Župe, koji se nadaju da će ova aktivnost značajno doprinijeti turističkoj aktivaciji ovog izletišta koje se nalazi neposredno iznad njihovog naselja.

Pripremio: Milan Korać, koordinator

UGROŽENE VRSTE

OKAPI

Okapi (*Okapia johnstoni*), jedini rođak žirafe, jeste jedna od najčudnijih životinja današnjice. Živi usamljen u srcu Afrike, usred džungle, u gustim šumama Zaira u zoni teško pristupačnoj čovjeku - stoga je bio skoro neispitan sve do početka XX vijeka. Računa se da danas živi oko desetak hiljada primjeraka, to jest svega po nekoliko na kvadratnom kilometru njihovog životnog prostora.

Okapi je lijep, ljupka izgleda i elegantnih linija, pitom i miroljubiv, ali i vrlo oprezan, sumnjičav i plah. Po veličini nalazi se između konja i magarca. Do hrpta je visok samo metar i po, a do tjemena do dva metra - mnogo manje od svoje rođake žirafe čija visina do hrpta iznosi do tri, a do tjemena i pet metara. Krzno je smeđe, na leđima svjetlije nego na trbuhu, dok po trupu ima smeđecrne a po glavi bjelkaste prelive. Noge su mu u donjem dijelu bijele sa tamnom trakom iznad papaka, dok u gornjem dijelu imaju zebraste bijele i tamnosmeđe, odnosno crne, pruge koje na zadnjim nogama dosežu do sapi. Stopala imaju svega dva skromno razvijena papka, stoga okapi pripada dvopapkarima ili artiodaktilima (grčki: "artios" - usko spojen i "daktilos" - prst). Sličnost između okapija i žirafe ogleda se u izduženoj glavi sa vretenastom gubicom, velikim vrlo pokretljivim ušima, jeziku dugačkom preko pola metra,

obješenoj labrnji, kao i drhtavim nozdrvama koje životinja može sasvim da stisne. Za razliku od žirafa kod kojih oba pola imaju rogove, kod okapija su samo mužjaci rogati. Hrani se lišćem i pupoljcima, a za prehranu koristi tridesetak vrsta biljki.

Pretpostavlja se da je okapi isprva živio u azijskim stepama, zatim u južnoj Evropi, da bi se odatle preselio u Afriku. Prirodnjak Herbert Lang, u jednom svom izvještaju Njujorškom zoološkom društvu, kaže: "Okapi je izrazito osamljena životinja pa je sebi osigurao sklonište u području koje je za čovjeka možda najnezdravije na svijetu. Danas živi u pojasu dugom oko hiljadu a širokom dvije stotine dvadeset kilometara, između rijeka Ituri i Uele, u blizini granice sa Ugandom. Uprkos tropskoj bujnosti, to je jedna od najslabije naseljenih oblasti na Zemlji. Zbog silne sparine vazduh je neizdrživo vlažan. Gotovo danomice izbijaju oluje velike žestine...". Okapijeve mogućnosti da preživi zavise od očuvanja guste džungle u koju rijetko prodiru sunčevi zraci - ova životinja je heliofobna.

Okapi je usamljenička životinja, a u periodu parenja stvaraju se parovi koji se odmah razilaze. Okapi ženka ždrebi se samo jednom u dvije godine. Mladunče nosi 14 mjeseci a doji ga oko pola godine. Mladunče se koti u maju ili junu, u dobro skrivenom sklonišu, usred gustiša grmlja i povijuša. Kada se okoti, mladunče je veoma maleno. Prvih nekoliko trenutaka je nepomično, a zatim počinje da diše. Više od sat vremena mirno leži na zemlji, pa tek onda počinje da se opire na svoje drhtave i slabašne nožice. Okapi je najčistija životinja džungle i majka sa velikom revnošću vodi računa o higijeni svoga djeteta. Tjelesnu higijenu održava pomoću dugačkog jezika kojim može dohvatiti svaki dio tijela. Deset mjeseci je vrijeme koje je potrebno okapiju da odraste i otpočne svoj samostalan život. Živi oko trideset godina, kao žirafa.

ZANIMLJIVOSTI

- Okapi je u stanju osjetiti čovjekovo prisustvo i na nekoliko kilometara udaljenosti, stoga ga i jeste veoma teško uhvatiti.
- Okapi je bio poznat starim Egipćanima. Njegov se lik pojavljuje na crtežima urezanim na stijenama u Sahari i na reljefima na faraonskim grobnicama. Egipatski bog žarkog vjetrova, Tajfun, predstavljen je sa čovječjim tijelom i glavom životinje sa malim rogovima. Jedan njegov opis glasi ovako: *"Predstavljen je likom neke nevjerovatne životinje slične magarcu koja ima na glavi par malih rogova."* Kako su Egipćani znali za pigmeje, pretpostavka je da su sretali i okapija u njihovim ekspedicijama prema gornjem toku Nila.
- Da bi se ograničio lov na okapija i njegova vrsta spasila od uništenja, društvo "Vode i šume Kibali-Iturija" uspostavilo je eksperimentalnu stanicu koja se brine da se ove životinje hvataju žive, te manji broj šalje u zoološke vrtove, a ostatak pušta na slobodu u područja koja su pod nadzorom i zaštićena.
- Lov na okapija organizuje se jednom godišnje. Prvo se iskopaju brojne rupe, duboke oko četiri, a dugačke tri metra, koje se na dnu postave gustim naslagama lišća da se životinja pri padu ne bi povrijedila. Zatim se otvor rupe pokriva rešetkom od granja, pa suvim lišćem, komadima drveta, čak i mravinjacima, kako bi se potpuno kamuflirao. Iskopana zemlja se odnosi daleko, jer bi inače okapi otkrio zamku. Poslije strpljivog čekanja koje može potrajati i 2-3 nedjelje, okapi upadne u klopku. Onda se oko zamke postavi ograda pa se na prikladan način omogući životinji da izađe iz jame. Kada se pojavi na površini, prinuđen je da prođe kroz tunel na jednom kraju podignute pripremljene ograde koji vodi do kaveza u kamionu, uz uzlazni nasip koji je takođe već pripremljen.
- Okapi se, kao i žirafa, dobro prilagođava životu u zoološkim vrtovima i čak zavoli svoje čuvarke, ali ne smije mu se pomagati kada treba da okoti svoje mladunče. Ako se to dogodi, majka izgubi svako interesovanje za njega, neće da ga doji, pa se ono mora prihranjivati kravljim mlijekom.
- Tek 1930. godine holandskom zoologu Korneliusu Bezuidenhoutu pošlo je za rukom da uslika okapija u divljini.

Pripremio: mr Radoš Đurović

Predsjednik Skupštine Udruženja građana „OZON“ Nikšić

E-mail: skupstina.nvo.ozon@gmail.com

EKO INOVACIJE

Kako bismo i ovog 31. maja ukazali na pogubnost upotrebe duvanskih proizvoda i dali svoj doprinos promovisanju Svjetskog dana borbe protiv duvanskog dima, kroz kampanju „PUŠENJE UBIJA IZABERI ŽIVOT”, odlučili smo da predstavimo inovaciju trebinjskog inovatora Borka Babalja, koji nas je lično upoznao sa svojim otkrićem.

Mada u Ozonu smatramo da je jedini pravi rezultat zabrana pušenje na javnim i radnim mjestima, ipak realno posmatrajući stvari svjesni smo da je to veoma složen proces. Stoga kao jedno od prelaznih rešenja, dok se ne stvore održivi uslovi za poštovanje prava nepušača, predlažemo da razmislite o inovaciji gospodina Babalja.

Redakcija

EKO PEPELJARA

EKO PEPELJARA je napravljena od plastike otporne na visoku temperaturu i od aluminijuma, a može se praviti i od stakla, keramike i još nekih materijala. Sastavljena je od dva dijela. Vrlo je jednostavna za proizvodnju. Nakon urađena dva alata lako i brzo se proizvodi a nema nikakvih naknadnih zanatskih radova.

Funkcije ove jednostavne naprave su sledeće:

-Pri gašenju opuška ne oslobađa se nikakav nus proizvod jer se gašenje ostvaruje u prostoru bez prisustva vazduha

-Nakon što se opušak ubaci u središte pepeljare i jednostavno hermetički zatvori mirisi, teški metali i nikotin ostaje u pepeljari. Na "plafonu" pepeljare se nalazi jednostavan filter koji sadrži sitno mljeveni, specijalni kamen za koga se lijepe i ulaze u njegove šupljine sitne čestice iz duvanskog dima.

Ova pepeljara je "osvojila" 9 internacionalnih priznanja iz Seula, od Udruženja inovatora Makedonije, iz Pariza, Ženeve, Strazbura, Zagreba, Bordoa, Nirnberga, priznanja za najbolje EKO rješenje u BiH od ambasadora Francuske.

Eko pepeljara čini osnov nove inovacije, a materijal iz filtera se unosi u takozvane "tapete" koje će dodatno smanjivati količinu ugljen dioksida u prostoriji. Ta nova inovacija se zove EKOLOŠKA PROSTORIJA ZA PUŠAČE i namjenjena je prije svega za prostorije koje su namjenjene isključivo pušačima, a nadamo se da će naći mjesto i u svim prostorijama gdje borave pušači a i nepušači.

Ova inovacija je dodatno "osvojila" medalje u Strazburu, Zagrebu, Novom Sadu, Nirnbergu, Šangaju, Seulu i skoro u Ženevi. (Ukupno jedna i druga su "osvojile" 16 internacionalnih priznanja na naprednijim sajmovima u svijetu.)

Da bih dodatno povećao važnost borbe protiv pušenja a time i svrsishodnost ovog jednostavnog i jeftinog proizvoda spomenut ću dvije stvari: - Na 1.000 umrlih ljudi u Evropskoj uniji 5-6 strada u saobraćaju dok od duvanskog dima strada 200-240 osoba. Evropska unija troši za liječenje bolesnika prouzrokovane duvanskim dimom godišnje 130 milijardi (\$ ili eura).

Pripremio: Borko Babalj

E-mail: inovator@paleol.net

MLADI EKOLOG

➔ Godina II Broj 3

Prijatelji planete

(Nagrađeni rad na konkursu „SAČUVAJMO NAŠU PLANETU”)

„UPOMOĆ”-alarma zvono zvoni,
kako sada stvar stoji,
moguće da planeta naša
poslednje dane broji.

Nauka postoji jedna.
zapamti-EKOLOGIJA se zove-
stvorena da čuva Zemlju
i njene čiste, zelene snove.

Umivajmo planetu Zemlju
Kao što dijete umiva mati,
Jer prljava Zemlja
Boluje i užasno pati.

Kad vidiš dječicu u šumi
da cvijeće i drveće sade,
ne zastaj u čudu, već pomozi,
jer to EKOLOZI rade.

Od srca ja se molim,
nek pomoć od svih doleti-
neka EKOLOZI budu
jedina vojska na planeti.

Ne tuguj, Zemljo naša,
ne boj se budućnosti sive,
jer radosna sudbina te čeka
sve dok EKOLOZI žive.

Ekološka sekcija „Prijatelji planete”

V razred OŠ „Olga Golović” Nikšić

EKO PANORAMA

➡ Da li znate koja je najmanja i najbrža rijeka u Evropi?

U Crnoj Gori, prvoj ekološkoj državi na svijetu, među mnogim čudima prirode, nalazi se i rijeka Ljutica, najkraća i najbrža rijeka u Evropi. Ljutica cijelim svojim tokom, dugim čitavih 150 m, ima veoma visok protok vode u sekundi.

JOŠ SMEĆA!!!

I na plaži Krupačkoj jezera isti prizor kao i na gotovo svim izletištim u gradu-neadekvatno odložen otpad.

Za ovakve pojave ne možemo kriviti ugostiteljske objekte u blizini. Krivac je isključivo onaj ko je ovo i uradio.

Takođe i oni koji su dozvolili da do ovoga dođe.

Možda bi i na plaži trebalo postaviti „info“ table, slične onima koje su uradili mještani Ridanskih rupa. Sa prilagođenim sadržajem naravno. Majmuni nijesu odgovorni za ovakvo stanje.

ŠTETOČINE jesu!!!

➡ **Foto:** mr Nikola Perović

Elekt®onski bilten

EKOLOG

ISSN 1800-7031

Osnivač i izdavač: Udruženje građana „OZON“ Nikšić •
Glavni i odgovorni urednik: Aleksandar Perović •
Redakcija: mr Radoš Đurović, Anđelija Kovačević,
 Aleksandar Perović • **Savjet biltena:** mr Nikola Perović •
Kompjuterska obrada: OZONE team • **Tiraž:** Neograničen
Distribucija: Besplatna, elektronskom poštom • **Adresa redakcije:** Ul. Beogradska S6-A, 81 400 Nikšić, Crna Gora •
Telefon: +382 (0) 67 657 279 • **E-mail:** bilten.ekolog@gmail.com

ISTINA NEMA GRANICE

www.blogovanje.com/ISTINA

Molimo Vas da ne štampate e-bilten „EKOLOG“ ukoliko to nije zaista neophodno i tako podržite kampanju Udruženja građana „OZON“ Nikšić „SAČUVAJMO NAŠE ŠUME“.

HVALA!!!

Redakcija

